

УДК 811.161.2'373.611

Миронюк Л. В.¹, Пожидаєв Д.С.²

¹ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Т-319 НУ «Запорізька політехніка»

ПРИКМЕТНИКОВІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО ХАРАКТЕРУ В СУЧАСНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ МОВІ ЛОГІСТА

Українська терміносистема нині репрезентує чималу кількість термінів-словосполучень. Вони були предметом різнобічних студій таких учених, як О. Богуш, В. Даниленко, Л. Вакарюк, Т. Кияк, Л. Козак, І. Кочан, З. Куделько, Г. Мацюк, Г. Онуфрієнко та ін. Проте терміни-словосполучення, що функціонують в технічних галузях ще недостатньо вивчені.

Мета дослідження – виявити прикметникові словосполучення термінологічного характеру в професійній мові логіста та з'ясувати специфіку їх утворення. Як зазначає О. Тараненко, «... понад 70 % термінів у різних терміносистемах – це словосполучення» [1, с. 11]. Не винятком є і логістика. Базовою одиницею (стрижневим словом) словосполучної моделі є термін-іменник, до якого на основі підрядного зв'язку приєднуються залежні компоненти (конкретизатори). У професійній мові логіста вживаються складні двокомпонентні терміни, утворені на основі субстантивно-ад'єктивного зв'язку (*внутрішня логістика, транспортний вузол*). Навколо

опорної назви (ядерного субстантива) групуються здебільшого прикметники, які формують з іменником стійкі форми номінацій, що характеризуються системністю, наявністю дефініції, стислістю та семантичною єдністю, відсутністю експресії та стилістичною нейтральністю. Ці утворення, виражені іменником у називному відмінку та узгодженого з ним відносного прикметника: *вантажний термінал, виробничі запаси, логістичні витрати, логістичний канал, логістичний ланцюг, логістична модель, логістична система, логістична технологія, матеріальний ресурс, маятникові маршрути, технологічна операція* тощо. Крім двослівних термінів, прикметники входять до складу багатослівних виразів, що передають цілісні поняття. Зазвичай такі складені термінологічні структури утворюються за різними словотвірними схемами, найбільш поширеними є трикомпонентні: прикметник + іменник + іменник (*децентралізована організація перевезень, логістичні ланцюги постачання, статистичні показники запасів*), прикметник + прикметник + іменник (*гнучка логістична система, єдиний технологічний процес, інтегральний матеріальний потік, логістичні інформаційні системи, міжнародне повітряне перевезення, м'який логістичний сервіс*), іменник + прикметник + іменник (*ланка логістичної системи, склад буферних запасів, транспорт внутрішнього користування, транспорт загального користування*) тощо. Формування термін-комполітів відбувається на основі вже наявних лексичних одиниць і сприяє удосконаленню структури процесу інформації та комунікації.

У мові професійної логістики багатоконпонентні термінологічні словосполучення є менш численними. Вони утворюються сполученням різноманітних компонентів за різними словотвірними моделями: *коефіцієнт використання вантажопідйомності вагона, коефіцієнт використання місткості вагона, логістична система з прямими зв'язками, рівень розподілу логістичного потоку, стратегія з фіксованим розміром замовлення, система постачання «точно в термін», технічний коефіцієнт тари вагонів* тощо. Такі словосполучення виражають цілісне поняття, володіють багатством семантичної та стилістичної сполучуваності компонентів, є «знаком-повідомленням і номінативним знаком» в одній словотвірній моделі.

Отже, прикметникові словосполучення термінологічного характеру в професійній мові логіста є продуктивними. Їх базовою одиницею є термін-іменник, до якого на основі підрядного зв'язку приєднуються залежні компоненти, що розширюють і поглиблюють семантику поняття, сприяють зосередженню уваги на певних якостях предмета, вирізняючи його з низки подібних за спеціальними інтегральними ознаками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Тараненко, О. Місце метафори в словотворчих процесах [Текст] / О. Тараненко // Мовознавство. – 1986. – №3. – С. 11 – 16.